

Az Oktatásügyi Minisztérium Szemléltető Filmkirendeltsége  
diafilm sorozatából

267.szám

AMERIKA ÁLLATAI. II.

Állattani sorozat: 39.

Készült: 1956.évben

1. Északi medvefóka

Az uszólábu ragadozókhöz tartoznak a fülesfókafélék, amelyek közül kevés faj él az Egyenlítőtől északra, ezek is csak a Csendes-óceánban. A Behring-szigetektől Dél-Kaliforniáig vannak elterjedve. A hímek 2-2,5 m testhosszúsággal 2-3 mázsa súlyúak, míg a nőstények félakkorák. A színük feketébe hajló sötétbarna, a fiatalok ezüstszürkék. A medvefókák az év legnagyobb részét a nyílt vízben töltik. Halakra vadásznak, melyeket üldözve fognak el. Rendkívül falankok. A szaporodás idejére meghatározott szigeteket keresnek fel, ahol falkákban élnek. A kicsinyek 4-6 hetes korukban mennek először a vízbe. Tömegesen vadásszák, helyesebben irtják ezeket az állatokat, mert az ember minden részüket hasznosítani tudja.

2. Északi orosz lánfóka

Hazája a Csendes-óceán északi partvidéke, a Behring-szoros-tól és Alaszkától Kaliforniáig. A hím orosz lánfóka 4 m hosszúra is megnő, kerülete csaknem 3 métert érhet el. Valószínű, hogy 5 m hosszú óriások is előfordulnak. A nőstények kisebbek, 3 m hosszúra sem nőnek meg. Súlyuk ritkán több 2 mázsánál. Testüket merev, rövid fénylő szőr borítja. Míg a többi fókafélék csak bizonyos időszakokban tartózkodnak a szárazföldön, az orosz lánfókák egy része állandóan szárazon él. Bőre, zsírja miatt vadásszák.

3. Észak-amerikai mosómedve

A mosómedve hazája egész Észak- és Közép-Amerika, Alaszkától Costa Ricáig. A folytonos üldözés következtében manapság a lakottabb vidékeken már sokkal ritkább, mint azelőtt volt, de azért még itt sem irtották ki teljesen. Leginkább a folyók, patakok, vagy tavakban bővelkedő erdőségeket kedveli. Egész teste kb. 90-100 cm hosszú, bundája feketével vegyes sárgásszürke. Takaros, fürge, eleven állat, igen mozgékony. Bámulatos ügyességgel kuszik fel a fatörzsekre, ahol meglepő biztonsággal futkároz. A földön is teljesen otthonosan mozog. Mindent megeszik, ami csak megehető, de legjobban a gyümölcsöt /gesztenyét, szőlőt/ tejes kukoricát szereti. Úgyesen kirabolja a madárfészkeket is és élvezettel szürcsöli ki a madártojás belsejét. Jellemző az a szokása, hogy mielőtt elejét elfogyasztja, vízbe mártja és mellső lábai közt öblögeti, mosogatja.

4. Fehérorru koati

A mosómedvefélékhez tartozik. Nagysága kb. 100 cm, bundájának színe fakósárgásbarna. Szeme kerülete és orrának hegye sárgásfe-





hér. Észak-Amerika déli részén és Közép-Amerikában fordul elő. Nappali állat, éjjel alszik, nappal azonban reggeltől-estig barangol. Tápláléka mindenféle apró állat, de nagyon szereti a tejes kukoricát és ezért az ültetvényekben érzékeny károkat okoz. Husáért vadásszák.

#### 5. Macskanyérc

A mosómedvének legközelebbi rokona. Testének alkata kis rókáéra, színe a koatira emlékeztet. Mexikóban, Guatemalában és Costa-Ricában homos. Sziklahasadékokban, elhagyott épületekben, odvas fában tartózkodik. Szívesen üt tanyát az ember lakóhelye környékén, mert a baromfiólakban kedvelt prédára talál. A macskanyérc élénk, játékos és fürge állat. Mozgása, testtartása sokban emlékeztet a mókusra s ezért a mexikóiak "macskamókusnak" is nevezik.

#### 6. Amerikai fark sodró

Mexikóban, Guatemalában, Costa-Ricában él a menyétekre emlékeztető nyulánk, alacsony lábszáru állat. Meglett korában 90 cm hosszú a farkával együtt, amely külön 47 cm. Bundája nagyon tömött, rövid, kissé göndör, világos szürkéssárga színű. Az őserdő fáin, többnyire nagyobb folyók közelében tartózkodik. Éjjeli állat, a nappalt odvas fában alussza át. Rendkívül ügyesen kuszik a fák koronáin, az ágakon farkával is megkapaszkodik. Inkább növényevő, de a kis emlősöket, madarakat, tojásokat is megeszi.

#### 7. Baribál

Amerika legismertebb medvéje, amely a keleti partvidéktől egészen Kaliforniáig, s a magas északtól Mexikóig minden erdős vidéken előfordul. Hossza 2 m, vállmagassága valamivel több az 1 m-nél. Szőrzete hosszú, merev és sima, színes fényes fekete. A baribál ostobának, esetlennek és ügyetlennek látszik, mindazonáltal eleven, izmos, ügyes és kitartó állat. Futása oly gyors, hogy az ember nem tudja utolérni. Kitűnően uszik és a kuszásban is mester. Leginkább növényi eredetű anyagokkal: Gabonával bogyókkal és mindenféle érett gyümölcscsel táplálkozik, de a házi állatokat is üldözi, sőt még az erős szarvasmarhát is meg meri támadni. A lakosságnak mindenképpen kárt okoz, mert vagy az ültetvénybe tör be, vagy a nyáját zaklatja, ezért üldözik és minden eszközzel irtják.

#### 8. Rettendő, vagy szürkemedve /grizly/.

A mi medvének közeli rokona az egész Észak-, Nyugat-Amerikában elterjedt. A barnamedvénél nagyobb, nehezebb, esetlenebb és erősebb állat. Bundájának színe vasszürke. Nagyon ügyes ragadozó és elég erős is ahhoz, hogy minden állatot legyőzzön. Az embert is megtámadja. Növényi táplálékkal él, örömet megeszi a gyümölcset, diót és gyökereket, de az állatokat is leüti, sőt nagyon ügyes halász is. Bőre igen értékes.



## 9. Jegesmedve

A jegesmedve a Föld legészakibb vidékeinek, a sark jeges övének lakója. Az északi szélesség 55. fokánál lejjebb nem fordul elő. Sokkal nagyobb, mint minden más medve, mert testhossza 2,5-2,8 m, vállmagassága 1,3-1,4 m. Súlya 600 kg. sőt nagyon hizott állapotban 800 kg is lehet. Bundája gazdag, lompos, tömött, hófehér, az öregeké sárgásabb árnyalatot ölt. Mozgása elég esetlen, de kitartó. Uszni kitűnően tud. Főtápláléka a hal, de a rénszarvasokat, jeges rókát, a sarkvidék madarait is megtámadja. Ha hozzájut, a növényi táplálékot is megeszi, különösen a bogycát, fűvet és mohát. Téli álmat alszik. A nőtény 1-3 kölyköt hoz világra.

## 10. Virginiai róka

Amerika északi részétől egészen Dél-Amerikáig általánosan elterjedt faj. Testhossza kb. 1 m. Életmódja hasonló a mi rókáink életmódjához.

## 11. Prairie farkas

Észak-Amerika nyugati, középső és déli vidékein, továbbá Mexikóban és Közép-Amerika egyes részein általánosan elterjedt állat. Csapatosan él, és nagy károkat tesz a vadállományban is. Igen ravasz, gonosz, tolvaj, éjjelenként gyakran bejár a falvakba és amit csak elér, mindent elrabol. Áprilisban 6-10 kölyköt hoz világra. Bundája értékes prém.

## 12. Rozsomák vagy torkosborz

Észak Amerika északi vidékein fordul elő. Rövid farku, hosszú testű állat, testhossza 1 m körül van. Mint minden menyétféle, ez is inkább éjjeli, mint nappali állat. Tápláléka egér, lemming, de szükség esetén rászánja magát a nagyobb vadra való vadászatra is. Egészen bizonyos, hogy a rén-, sőt a jávorszarvast is megtámadja és lemészárolja. A birkanójakat is erősen megdézsmálja. Kártékony volta miatt az északi népek vadásszák és ott irtják, ahol érik. Bőre igen értékes, keresett szőrme.

## 13. Lamantin

Floridától Észak-Braziliáig az Atlanti-óceánban él a szirének legismertebb faja: a lamantin. Állítólag 3, sőt 5-6 m hosszúra is megnő. Növényi táplálékból él, a vízben, növényi fűvet legeli le. Annyit eszik, hogy gyomra és bélcsatornája teljesen megtelik táplálékkal, és ha jóllakott, gyakran lehevredik a sekély partokon. Vadásszák, mert zsirját, bőrét felhasználják.

## 14. Amerikai bölény

Az amerikai bölényt vagy bizont a múlt század 80-as éveiben százezerszámra pusztították, úgy hogy rövid idő alatt majdnem teljesen kiirtották. Ma már védett állat. A bizon az észak-amerikai állatok között a legnagyobb. A bikák hossza 2,7-3 m, magassága 1,7-1,9 m. A tehén lényegesen kisebb. Színe vöröses sötétbarna, mely a sörényen fekete színbe megy át.



## 15. Vapiti

A nyugat- és kelet-amerikai vapiti egykor a bölényhez hasonlóan nagy számban népesítette be Amerika szárazföldjét, ma azonban már erősen kipusztult. Nagytermetű állat, a vállánál 1,65 m magas. Agancsa hatalmas, a hajlás után mérve 1,62 m-ig megnő. Színe kissé vöröses árnyalatú sárgásbarna. Nagy csordákban él, amelynek létszáma gyakran több száz főre rug.

## 16. A vapiti agancsfejlődése

/A 17. kép technikai okok miatt kimaradt./

## 18. Örvös pekari

A sertésfélékhez tartozó kicsiny állat hazája csaknem egész Amerika. Egész testhossza kb. 95 cm. Színe feketebarna. A hátán lévő mirigyből állandóan átható szagu anyagot választ ki, ami azonban az állatoknak kellemes lehet, mert kölcsönösen ehhez a mirigyhez dörgölik orrukat.

## 19. Piraja

A piraja a pontylazacfélékhez tartozik. Dél-Amerika folyóiban igen elterjedt. Rövid, zömök testű hal, amely kb. 38 cm-re nő meg. Humboldt, Gumila és más kutatók sok adatot dolgoznak fel ezeknek a veszedelmes halacskáknak az életmódjáról. A folyón átszó nagy állatokat, ökröt, tapírt is megtámadják, apró falatokat harapnak ki husukból, amelyek a nagy vérvesztés következtében a vízbe fulnak és biztos prédáivá válnak az apró hóhérok számára. Embereket is megtámadnak.

## 20. Villamos angolna

Egész Észak-Braziliában, Guyanában és Venezuelában el van terjedve. 2 m-re is megnő. Guyana síkságai és Észak-Brazília csendes folyóiban és nagyobb mocsaraiban, súlya eléri a 15-20 kg-ot. Az angolna villamos szervei a gerincoszlop mindkét oldalán helyezkednek el. Ezek a szervek egymásután kapcsolt elemekből szerkesztett villamos telephez hasonlítanak. Villamos szerve még a legnagyobb ragadozó halakkal szemben is félelmetes ellenséggé avatja. Ütésével embert nem tud ugyan megölni, de ha az ütés érzékeny testrészt talál, még az embert is elkábitja.

## 21. Gyűrűs gilisztabéka

Dél-Amerikának majdnem egész területén megtalálható a kb. 39 cm hosszú gilisztabéka. Főként nedves helyeken, a felszín alatt 30-60 cm-re szokott tartózkodni. Életmódjáról nagyon keveset tudunk. Tulajdonképpen csak annyi ismeretes róla, hogy a mi földi gilisztánk módjára a föld alatt él és aránylag tekintélyes gyorsasággal ássa magát tova.

## 22. Festő fakuszó béka

Ez a béka egész trópusi Amerikában elterjedt. Feltűnő színű, 3-3,5 cm hosszú állat. Alig akad békafaj, amely szín és raj-



zolat dolgában változatosabb volna ennél. Dél-Amerika lakói ennek, valamint több más fakuszó békának a váladékát rendkívül hatékony nyilméregnek használják, amelynek hatása olyan óriási, hogy a szarvast, vagy jaguárt néhány percalatt megöli.

### 23. Kovácsbéka

A leveli békák fajtájának legtermetesebb tagja ez a Braziliában élő béka. Sajátságos hangos, érves hangja miatt nevezték el kovácsbékának. Ivadékgyondozása igen érdekes. Mocsarak vagy más nedves helyek partján szabályos kicsiny vízmedencéket készít, amelyeket iszapfalakkal vesz körül. Ezekbe a várakba rakja le a petéket, amelyekből 4-5 nap múlva kikelnek az ebihalak.

### 24. Göldi levelibékája

Ez a Braziliában honos levelibéka azért nevezetes, mert nősténye petéit magával hordja a hátán, két vékony hosszanti bőrredő között. A peték az anya hátán kelnek ki és fejlődnek lárvákká és az anya testét csak akkor hagyják el, amikor már átalakulásuk befejeződött.

### 25. Amerikai pipabéka

Guyanában és Brazília trópusi részeiben, sötét erdei mocsarakban élnek ezek az idomtalan, majdnem négyszögletű és lapított testű állatok. A petéket a hátán lévő költőzacskóban hordja az anya, amelyek a megtermékenyítés után 82 napra kelnek ki.

### 26. Argentínai kigyónyakú teknős

Brazília folyóiban, tavaiban figyelték meg ezt a durva, érdes pajzsu állatot. Páncéljának hossza a 30 cm-t is eléri. Életmódjáról nem sokat tudunk. A megfigyelések szerint inkább az árnyékosabb, sötétebb vizeket kedveli. Halakkal, békaporontyokkal táplálkozik.

### 27. Táblás erdei teknős

A táblás erdei teknős Dél-Amerika tropikus részein elterjedt. Meglehetősen formátlan, lapos páncélú, sötétbarna vagy fekete színű állatok. Páncéllemezeik közepén sárga folt található. A páncél hosszúsága jóval nagyobb mint a kigyónyakú teknősé, eléri az 55 cm-t is. Növényi táplálékkal, érett gyümölcsökkel táplálkoznak. A jól meghízott teknősök husát a portugálok, négerék és indiánok szívesen fogyasztják.

### 28. Fekete kajmán

Dél-Amerika tropikus övében az Andesektől keletre Brazília északi részén minden nagyobb édesvízben igen nagy számban fordulnak elő. Az Amazonas felső folyásának vizeiben valósággal hemzsegnek ezek a veszedelmes ragadozó állatok. A leghosszabb és legnagyobb kajmán faj 4 m-re is megnőhet. A bennszülöttek nagyon félnek tőlük, mert még a folyón átkelő csónakot is megáradják.

### 29. A fekete kajmán nyári tanója

A kajmán a partra építi fészket, ahol kis mélyedést és a talajba és ezt gazzal, levéllel és füvel béleli ki. Egy fészekbe



30-40 tojást rak. A tojásokat levéllel és iszappal rétegezi. A kis kajmánok - amelyeket a nap melege költ ki - hamarosan a vízbe vándorolnak, de közben sokan zsákmányává lesznek a ragadozó madaraknak, az óriás gólyáknak, sőt a him kajmánoknak is. Szerencse, hogy ilyen módon az ivadékok erősen megfogytatkoznak, mert különben hihetetlen módon elszaporodnának.

### 30. Amerikai krokodilus

Dél- és Közép-Amerika nyugodt folyású folyamaiban, sőt gyakran beltavaiban is megtalálhatók a krokodilusok, amelyek gyakran a 2 m nagyságot is elérik. Rendszeresen tömegesen találhatóak ezek a veszedelmes ragadozók, amelyeknek zsákmányává válik minden gerinces állat az embertől a halig, sőt még a gerinctelenek is, főleg a rákok és puhatestűek. Csak azoknak az állatoknak nem kell tartania tőlük, amelyek nagyságra és erejükre nézve jóval felülmulják a néha vakmerő, de alapjábanvéve nagyon gyáva állatokat. Sok táplálékra van szükségük, ezért prédájukból egyszerre igen nagy mennyiséget fogyasztanak el. Tojásokkal szaporodnak, amelyek hasonlítanak a lud tojásához és porcelánszerű, szilárd meszes héj burkolja őket. Egy nőstény 20-100 tojást is rak a homokba vájt egyszerű gödörbe, amelyeket a nap melege költ ki.

Készült a Felsőoktatási Jegyzetellátó Vállalatnál Budapest  
Felelős vezető : Heitter Imre